

A „NYÍREGYHÁZI MODELLRŐL” INTÉZMÉNY- ÉS PEDAGÓGIATÖRTÉNETI MEGKÖZELÍTÉSBEN

Breznysnyánszky László–Vincze Tamás (szerk):
Ötvenéves a pedagógusképzés a nyíregyházi főiskolán.
Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza, 2013, 243 oldal.

A Nyíregyházi Főiskola Bessenyei Könyvkiadójának gondozásában megjelenő kötet méltó tisztelgés a Nyíregyházi Főiskola alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából. Nem egyszerűen tisztelgés, hanem kortörténeti dokumentumokat feldolgozó tanulmánygyűjtemény. A kötet tíz tanulmányt foglal magában, amelyek az oktatáspolitikai megközelítés aspektusától a statisztikai elemzésig mutatják be tematikusan az intézmény történetét. Az első fejezetben Pornói Imre azokat az oktatáspolitikai döntéseket, folyamatokat tárja elénk, melyek az általános iskola 1945 utáni létrehozását eredményezték, rámutatván a felső tagozatos szaktanárokat képző főiskola létesítésének szükségességére az északkelet-magyarországi térségben. A főiskola első évei és képzési sajátosságai című fejezetben Breznysnyánszky László irattári és levéltári dokumentumokra alapozva mutatja be az intézmény születésének körülményeit. Az 1962. évi alapításkor pedagógiai főiskolának nevezett intézmény tanárképzővé válásának részleteibe avatja be olvasóit a szerző – utalván arra a körülményre, hogy az 1960-as évek Magyarországon sem volt egyszerű megfelelni a megnövekedett „munkaerő piaci” igényeknek a pedagógusképzés területén. Különösen akkor, amikor az 1950-es évek végén főiskolai rangra emelkedett tanítóképzés nyíregyházi intézménye 1970-ben egyesülni kényszerült a tanárképzővel. Kissné Rusvai Julianna és Bicsák Zsanett Ágnes tanulmánya az Évkönyvek és jegyzőkönyvek anyagának kritikai feldolgozása alapján ennek a fúzióknak a mozzanatait mutatja be. A „nyíregyházi modell” néven ismertté vált program keretében a tanító – tanár szakpár létrehozása a régió túlra is jelentős számú diákot vonzott az intézménybe az 1980-as évek végéig. 1970-ben a tanárképző főiskolák számára lehetővé vált óvóképzés indítása is, amelyről külön tanulmányban olvashatunk. Az intézmény névválasztásának előzményei és a Bessenyei nevéhez fűződő hagyományok kiépülése szerzőinket többek között azon kérdés megválaszolására inspirálta, hogyan épült be a névadó kultusza a tanárképző főiskola intézményi világába? Vincze Tamás két egymást követő tanulmányban a főiskola oktatói testületének kiépülését követve nagy hangsúlyt fektet azon körülmény vizsgálatára – ami a többi tanárképző főiskola életét is jellemezte – hogyan lehetett az erősen gyakorlatorientált oktatói feladatok mellett tudományos igényű kutatómunkát végezni. Az oktatók tudományos ambícióinak vizsgálata napjainkban is aktuális problémára irányítja figyelmünket. A Pedagógia Tanszék történetének bemutatása a hazai neveléstudomány belső megosztottságán (egyetemi kontra tanítóképzős pedagógia) túl jellegzetes karrierutakat tár az olvasó elé.

A főiskola keretein belül megvalósuló integrációs törekvéseket és a hallgatói tömegeket befogadó intézmény tantervi reformjait mutatja be részletesen Brezsnýánszky László és Kissné Rusvai Júlia. A tanulmány végigköveti a kiemelt státusú általános képzési feladatokat ellátó neveléstudományi központ szerkezeti alakváltozásait a kezdeti Pedagógiai Tanszéki státustól a Pedagógusképző Kar létrejöttéig. A főiskolán megvalósult pedagógia szakos képzésről szóló tanulmány külön figyelmet érdemel, amennyiben e szakot a pedagógusmesterség kiterjesztett szaktudására épülőnek tekintjük. A bolognai rendszerben újra alapított szak a neveléstudományi kutatások bázisaként napjainkban is több megbecsülést érdemelne. Holik Ildikó záró tanulmánya egy olyan elemzés, mely azokat a statisztikai trendeket keresi, amelyek a hallgatói létszámokból, képzési formákból és a szakok szerinti megoszlásokból következnek.

A főiskola a nyolcosztályos általános iskolai pedagógusszükséglet térségi feladatainak ellátására létesült. Ez a küldetés jól követhetően vonul végig az intézmény történetén. A szerzők bőséges forrásanyagra építve, kritikai gondolkodás eszközének következetes alkalmazásával valóban túlléptek egy évfordulós laudáció műfaji keretein. A függelékben áttekinthető táblázatok közlésével és részletes szakirodalom-jegyzékkel segítik a további tájékozódást. Összegzésként elmondhatjuk, hogy az 50 éves nyíregyházi pedagógusképző intézményt bemutató kötet felsőoktatás-történeti hiányt pótol. Hasznos olvasmány a kutatóknak, a főiskola munkatársainak és az egykori tanítványoknak, mert segít megismerni ennek a pedagógusképzésben meghatározó jelentőségű intézménynek a történetét, és méltó módon tisztel meg az intézményben folyó több évtizedes alkotómunka eredményei előtt.

Erdeiné Nyilas Ildikó